

СЛАВЕТНЕ МИНУЛЕ ТА ВІДОМІ ПОСТАТІ СЕЛА ВАСИЛІВКА

Рятуючись від польського гніту, жителі Правобережної України переселялися на територію Слобідської України та південні степи. У 50-х роках XVII ст. були засновані міста Суми, Лебедин та ін. У 80-х роках цього ж століття засноване село, про яке далі піде мова - Василівка.

У 1680 р. землі над річками Псел та Грунь російським царем Олексієм Михайловичем були віддані Гадяцькому полковнику М.Васильєву. На цих землях переселенцями був заснований хутір Василівка. Після падіння гетьмана Самойловича Василівка була взята в казну. Тут був царський кінний завод, на р.Грунь навіть дамба називалася царською. Потім Петро I маєток села Василівка віддав Чернігівському полковнику П.Полуботку, далі цю маєтність успадкував його син Андрій [1]. Онука П.Полуботка Разета Андріївна Богаєвська була одружена з П.І.Міклашевським. Після її смерті Василівка перейшла до її сина Богаєвського, а після смерті його та його дружини маєток перейшов онуку Г.А.Глазенапа.

Про майстерність кріпосних селян, які саме й збудували у с.Василівка будинок поміщиці Богаєвської у 1828 р., який нині не зберігся, говориться: *“В Василевке есть комната, называемая “диванной”, где мебель, материя, рама зеркала - все ручной художественной работы, сделана в Василевке в былое время руками своих мастеровых. Кроме того, в усадьбе имеются прекрасные ковры на все комнаты, удивительно сохранившие краски и тона, тоже домашней работы”* [2].

У 1830 р. в селі від холери померло 33 жителі, а у 1845 р. від віспи - 63 [1].

У 1830 р. тут близько 20% селянських дворів були безкінні і батракували у поміщика. В цей же час генерал Глазенап мав кінний, цегляний і спиртовий заводи. На землях і заводах працювали місцеві селяни та найманці з сусідніх сіл. Генерал більшу частину часу проводив у Петербурзі при дворі. Восени 1904 р. селяни Василівки спалили панський корівник, де загинуло 45 одиниць худоби. А у *“Політичному огляді”* за 1905 р. говориться, що *“Начало крестьянскому движению на Сумщине положила забастовка сельских рабочих экономии генерал-майор Глазенапа в с.Василевке”*. Це було 28 травня 1905 р. Повстали 300 селян, які вимагали підвищення заробітної плати.

Василівка славиться також визначними уродженцями. Тут народилися генерали А.О.Євдан та І.С.Ткаченко.

Сім'я Євданів. Про батька А.Євдана Олексія Петровича існують відомості, що він служив з 1929 р. в артілі, яка з 1930 р. стала називатися «*Червоний маяк*». Він брав активну участь у колгоспних справах і проводив масову роботу серед односельців по залученню їх до колгоспу. Олексій Петрович відзначався чесністю і працелюбністю, тому його обрали завгоспом. Мати Марія Володимирівна теж працювала у колгоспі, сім'я жила заможнo й культурно. В сім'ї було два брата, старший - Нестор, загинув під час війни. У 1941 р. почалася Велика вітчизняна війна. На захист Вітчизни з колгоспу пішли майже всі чоловіки. Фашисти вели наступальні бої. І ось вони були за два кілометри від хутора. Олексій Петрович агітував жителів, щоб вони допомогли знищити колгоспне збіжжя і нічого не залишали ворогу. Вночі Олексій Петрович разом із активістом колгоспу Дерепко Володимиром зачинили колгоспних коней в конюшні і запалили приміщення. Озлоблені опором населення, вранці німці шукали винуватців пожежі. Олексія Євдана і Володимира Дерепка звинуватили у зв'язку з партизанами і розстріляли. Вбита горем і, маючи слабку здоров'я Марія Володимирівна - мати А.О.Євдана померла у серпні 1943 р.

Іван Степанович Ткаченко народився в с.Василівка Лебединського повіту 26 вересня 1897 р. В дитячі та юнацькі роки батракував у поміщиків, після Жовтневої революції 1917 р. пов'язав своє життя зі службою в лавах Червоної Армії. Закінчив школу червоних командирів, а пізніше Військово-політичну академію ім. В.І.Леніна в Ленінграді. Батальйонним комісаром брав участь у радянсько-фінській війні. Був нагороджений орденом Червоної Зірки. У Велику Вітчизняну війну Іван Степанович - комісар стрілецької дивізії, зустрів на державному кордоні СРСР в районі м.Брест. В кінці липня 1941 р. дивізія стійко обороняла м.Малорита від німецько-фашистських загарбників, де комісар І.С.Ткаченко особистим прикладом запаливав бійців і командирів на мужність і відвагу. Відважний політпрацівник брав участь у боях під Керчу, в Криму, був учасником Сталінградської битви. Два рази за війну був тяжко поранений і лікувався в госпіталі.

Після війни, за порадою медиків, ще полковник І.С.Ткаченко жив і працював на Північному Кавказі. Він обирався депутатом Краснодарської крайової ради народних депутатів. Іван Степанович віддав багато сил і знань для виховання молоді. Одна з

найкрасивіших вулиць у м.Малорита Брестської області носить його ім'я. Його ім'я присвоєно і піонерській дружині Малоритської середньої школи №2, де в шкільному музеї зберігаються матеріали про цю чудову людину.

Василівка - батьківщина відомих митців: художника М.Озерного, поета В.Морданя, керівника хору С.Голуба.

Дитинство Михайла Озерного проходило на берегах р.Грунь. Життя майбутнього художника було тяжким, сім'я жила в голоді і тяжкій праці. А вже пізніше за перші зароблені гроші Михайло купив собі палітру фарб і почав сам навчатися мистецтву малювання методом спроб і помилок. Закінчивши семирічну школу, ще довго працював у селі - пас корів, доглядав коней тощо. Тиха р. Грунь, її береги, ряска стали лейтмотивом художньої творчості Михайла. «*Останній промінь*», «*Ріка дитинства*», «*Місточок*», «*Річечка Грунь*», «*Час сінокосу*» - картини, в яких досвідчений художник бажає кожному не забувати земний куточок, де був початок початків. У них - день сьогоднішній і відображення того, що схвилювало душу багато років тому. Пам'ять і синівська любов проявляється у картині «*Батьківська хата*». Роботи «*Лісоруб*», «*Ковпаківський рейд у Карпатах*», «*Згін худоби з полонини*», «*До школи*» відрізняються експресивною лірикою, новими елементами і орнаментами. Михайла Озерного заслужено називають одним із основоположників скульптури малих форм у традиційній гуцульській кераміці. Яким би не був талант, проте за натхненням Михайла кожного року приїздив у рідне село [7].

Якщо говорити про Володимира Морданя, то він народився поблизу Василівки, у невеличкому сільці Новосельському 15 січня 1937 р. у колгоспній сім'ї. Проте школу закінчував саме у Василівці, а в Лебедині - педагогічне училище ім. А.С.Макаренка. Тут, у Лебедині, на сторінках районної газети з'явилися його перші твори. Закінчивши Ніжинський педагогічний інститут ім. М.В.Гоголя, працював у Києві, спершу у газеті «*Радянська освіта*», журналах «*Україна*» і «*Ранок*», а потім - старшим редактором видавництва «*Музична Україна*». З 1958 р. поезії В.Морданя друкувалися в республіканській, союзній періодиці. Через 4 роки вийшла його перша поетична збірка «*Задесення моє*». Його збірка «*На рушнику зорі*», що вийшла у видавництві «*Дніпро*», увібрала в себе кращі поезії різних років [3]. Багато віршів Володимира Морданя покладено на музику. Чимало віршів поет присвятив Лебединщині. Одна із збірок так і називається «*Лебедин*». Перед нею побачили світ збірки «*Ритми*», «*Сонячний ранок*»,

«Листопад», «Де веснянки кують», «Коваль нот», «Дерево зелені біоструми», «Літо починається». Потім вийшла збірка «На рушниках зорі», а в 1991 р. - «Казочка». Останньою була книжка «Осіньні жовті письмена», яка вийшла до ювілею поета в Києві [4].

Ще однією відомою особистістю є беззмінний художній керівник хору «Сяйво» Сергій Олександрович Голуб. Дитячий зразковий хор «Сяйво» Ніжинської музичної школи заснований в 1950 р. Глибоке розуміння хорової справи та вишуканий художній смак керівника забезпечили успіх у творчій роботі над хоровими творами різних епох та жанрів: народною піснею і духовним пісенством, класикою і сучасним модерном. Секрет успіху хору «Сяйво» ще криється в оригінальній методиці роботи його керівника, яка базується на релятивній системі відомих педагогів Карла Орфа, Золтана Кодая, Георгія Струве.

У репертуарі - твори О.Лассо, Дж.Каччіні, Й.С.Баха, В.А.Моцарта, Д.Бортнянського, А.Веделя, А.Вівальді, Дж.Россіні, А.Ніколаї, О.Бородіна, М.Лисенка, М.Леонтовича, К.Стиценка, Є.Станковича, О.Костіна, Л.Дичко, О.Некрасова, Г.Свиридова, Р.Щедрина, багатьох інших зарубіжних та українських композиторів. Всі твори хор «Сяйво» виконує лише мовою оригіналу - українською, білоруською, російською, англійською, німецькою, італійською.

Юні хористи неодноразово з великим успіхом виступали в найпрестижніших концертних залах України: Республіканському палаці дітей та юнацтва, Національному будинку органної та камерної музики, патріаршому Володимирському соборі, колонній залі ім. М.Лисенка, Національній філармонії України, Національному палаці культури «Україна».

Хор є двічі лауреатом (І місце) VII та XIV Міжнародного конкурсу-фестивалю «Лівденна Пальміра» в 2000 і 2008 рр. А в 2008 р. ще й був нагороджений грамотою за краще виконання обробок українських народних пісень. Також «Сяйво» був учасником Всеукраїнського музичного фестивалю до 250-річчя від дня народження Д.Бортнянського (грудень 2001р., м. Чернігів), двох творчих звітів Чернігівщини в Національному палаці «Україна», міжнародних хорової асамблеї «Тоніка» і фестивалю «Музичні прем'єри сезону» (березень-квітень 2002р., м.Київ). Та особливу творчу сторінку хор вписав у життя міжнародного дитячого центру «Артек». З 2002 р. він тричі брав участь у V, VII і IX фестивалях-конкурсах дитячого хорового мистецтва «Артеківські зорі» ім. Г.Струве:

- 2002 р. - І місце в конкурсі і головний приз за краще виконання творів Г.Струве;

- 2004 р. - І місце в конкурсі і знову головний приз фестивалю;

- 2006 р. - Гран-прі «Кубок Авдієвського».

У 2005 р. хор «Сяйво» став лауреатом Всеукраїнського фестивалю духовної музики «О, Мати Божа, о, Райський цвіт» в м.Тернопіль.

За високий професійний виконавський рівень, активну участь й стабільну концертну діяльність колективу присвоєно почесне звання «зразковий» (1993 р.), а його керівникові С.О.Голубу - «Заслужений працівник культури України» (1990 р.) [5, с.60; 6].

Навіть не віриться, що сьогоднішнє невеличке, затишне село Василівка, таке рідне своїми широкими, квітучими степами з п'яним ароматом чебрецю і полину, цвітом бузини, солов'їною піснею, колись горіло жакливим полум'ям війни, розливалась під кровавими мечами людська кров, змішана з плачем матерів та дітей. За довгий час існування село переживало безліч поразок і перемог, занепадало і розквітало, височило своїми, згадуваними й досі, історичними спорудами, виховувало відомих геніїв, які й зараз прославляють його.

1. Филарет (Гумилевский) архиеп. Историко-статистическое описание Харьковской епархии. - Харьков, 1855. - С.522.

2. Дудченко К.М., Тичина В.С. Историко-краєзнавчий нарис «Лебедина». - Харків, 1974. - С.194.

3. Коваленко А.А. Сумське земляництво в м.Києві. - К., 2005. - С.163.

4. Скакун В.П. Володимир Мордань: Життя і творчість: Біографічно-критичний нарис. - К., 2005.

5. Рудаков М.І. Автографи майстрів. - К., 2005. - С.60.

6. Дві перемоги «Сяйва» // Ніжинський вісник. - 2000. - №45.

7. Кудрицький А.В. Мистецтво України. Біографічний довідник. - К., 1997.